

Juryrapport W.A. van Es-prijs 2016

De W.A. van Es-prijs is een stimuleringsprijs voor jong onderzoekstalent op het gebied van de Nederlandse archeologie. Aan de prijs, die jaarlijks tijdens de Reuvensdagen wordt uitgereikt, is een oorkonde verbonden en een geldbedrag van € 2000,-, beschikbaar gesteld door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De W.A. van Es-prijs wordt alternerend uitgereikt voor een proefschrift en een masterscriptie. Dit jaar gaat de prijs naar het beste proefschrift van de afgelopen twee jaar.

Proefschriften konden worden voorgedragen door de promotor of een andere direct bij de totstandkoming van de dissertatie betrokken begeleider. De jury schreef daartoe onder andere alle hoogleraren aan met een leeropdracht op het gebied van de Nederlandse archeologie. Dit heeft geleid tot vier nominaties: een van de Universiteit Tilburg, een van de Universiteit Leiden en twee van de Rijksuniversiteit Groningen.

Voor de jury, bestaande uit Stijn Arnoldussen, Wim van Es, Annelou van Gijn, Roel Lauwerier, Benoît Mater, Johan Nicolay en Wouter Vos, was het ook dit jaar bepaald geen straf om de vaak lijvige boekwerken te beoordelen, mede door de zeer grote diversiteit van de studies.

Voordat ik namens de jury de winnaar van de W.A. van Es-prijs 2016 bekendmaak, geef ik een korte schets van de genomineerde proefschriften.

Sandra Beckerman (Rijksuniversiteit Groningen) promoveerde op '*Corded ware coastal communities. Using ceramic analysis to reconstruct third millennium BC societies in the Netherlands*'. Het is een voorbeeldige materiaalstudie van het aardewerk uit verschillende nederzettingen van de Enkelgrafcultuur uit Noord Holland, gekenmerkt door een heldere methodologie en een scherpe analyse van dit weerbarstig materiaal waarbij niet geschuwd wordt traditionele benaderingswijzen los te laten.

Hans Koopmanschap (Universiteit Tilburg), schreef het proefschrift '*Grensgebied tussen zand en veen. Een archeologisch perspectief op de middeleeuwse ontginnings- en bewoningsgeschiedenis van de Langstraat en het aangrenzende zandlandschap van Noord-Brabant*'. Het is een verdienstelijke inventarisatie van 118 jaar onderzoek in dit deel van de provincie waarmee een regionale synthese wordt geboden gebaseerd op een combinatie van historisch geografische en archeologische data.

Annet Nieuwhof (Rijksuniversiteit Groningen), stort zich met haar studie '*Eight human skulls in a dung heap and more. Ritual practice in the terp region of the northern Netherlands 600 BC – AD 300*' op het terrein van het rituele. Opvallend is haar moed een nieuw theoretisch kader te construeren waarmee ze een forse dataset aanpakt. Het resultaat is een helder, analytisch werkstuk met een sympathieke schrijfrant die de lezer meeneemt in een overtuigende analyse en betoog en die het regionale belang verre overstijgt.

Christiaan Schrickx (Universiteit Leiden) schreef het boek '*Bethlehem in de Bangert. Een historische en archeologische studie naar de ontwikkeling van een vrouwenklooster onder de Orde van het Heilige Kruis in het buitengebied van Hoorn (1475-1572)*'. Dit mooi uitgevoerde werk

slaat een kloeke brug tussen de wetenschappen van de archeologie en de geschiedenis van de Middeleeuwen. Het leest als een roman waarin archeologische en historische gegevens werkelijk geïntegreerd worden gepresenteerd. Het is een boek dat zeker ook door een breder publiek zal worden gewaardeerd.

De jury was overwegend zeer content met kwaliteit van deze vier zeer verschillende proefschriften. Toch had de jury dit jaar weinig discussie nodig om tot een winnaar te komen omdat één proefschrift er duidelijk bovenuit stak.

Normaal klappen wij niet uit het juryoverleg, maar de naamgever van de prijs, Wim van Es, noemde het een ‘magistraal’ werk. De jury typeert dit proefschrift als een indrukwekkende, zeer doorwrochte en gedurfde studie die uitnodigt om zorgvuldig onderzoek naar rituelen een prominente plaats toe te kennen binnen het archeologische discours.

De winnaar van de W.A. van Es-prijs 2016 is Annet Nieuwhof met haar studie *‘Eight human skulls in a dung heap and more. Ritual practice in the terp region of the northern Netherlands 600 BC – AD 300’*